

Il-waqqha tal-Litteriżmu Finanzjarjukitba ta' Guillaume Prache Chief Executive Officer-Better Finance – Bruxelles.

Maqlub għall-Malti minn S. Mifsud

Hemm żewġ opportunitajiet ewlenin għaċ-ċittadini Ewropej sabiex jiksbu edukazzjoni finanzjarja:

- ✓ Meta jkunu għadhom tfal jew adolexxenti fl-iskola
- ✓ Meta, bħala adulti, jiltaqgħu ma' intermedjarji finanzjarji

Sfortunatament, f'dawn l-aħħar għexieren ta' snin, l-użu ta' dawn l-opportunitajiet dejjem kompli jonqos.

Edukazzjoni skolastika

L-ewwel prijorità għal kwalunkwe pjan sabiex jitjieb il-litteriżmu finanzjarju hija li terġa' tiddaħhal matematika finanzjarja bażika fil-kurrikuli Ewropej; u dan kemm jista' jkun mill-iskola Primarja.

Ktieb Franciż ta' Skola Elementari mill-1880 juri li aktar minn seklu ilu, tfal żgħar kienu ġew mgħallma fuq l-imgħax, ir-rati tal-imgħax, interessi komposti, kif ukoll ishma, flimkien ma' eżerċizzji prattiċi ta' kif jiġi ikkalkolati. Daż-żminijiet, fil-bidu tas-seklu wieħed u għoxrin, il-kurrikuli matematici tat-tfal tiegħi ma kinux jinkludu l-ebda wieħed minn dawk il-kunċetti neċessarji u kif tużahom: la fl-iskejjel primarji u lanqas fl-iskejjel sekondarji. Minflok, kienu ġew mgħallma għodod ġeometriċi pjuttost sofistykati għal sentejn jew tliet snin konsekuttivi bħat-Teorija ta' Thales, li l-użi prattiċi tagħhom fil-ħajja adulta huma pjuttost aktar limitati, pereżempju, minn dawk fuq ir-rati tal-imgħax.

Huwa tal-iskantament tinnota n-nuqqas tal-litteriżmu finanzjarju fl-iskejjel: meta l-bniedem tallum qed jgħix f'għomor ħafna itwal u l-kontribuzzjoni tas-sistemi tal-pensjonijiet "*pay-as-you-go*" qed tonqos. Dan jiġġustifikaw li l-ġenerazzjonijiet iż-żgħar għandhom jitgħallmu x'inhil **'annuity'** u kif tinħadem.

Edukazzjoni ...

Sfortunatament, kif narawha aħna, in-nuqqas tal-litteriżmu finanzjarju huwa aktar innotat riċentement fl-edukazzjoni tal-kbar. Il-mod ewleni kif l-adulti jiksbu aktar edukazzjoni finanzjarja minn dik li kienu tgħallmu (jew ma tgħallmux) fl-iskola hu permezz ta' kuntatt ma' intermedjarji finanzjarji, bħalma huma l-banek, stockbrokers, eċċ.

Erbgħin sena ilu, azzjonisti minoritarji kellhom 40% tal-ishma Ewropej. Ħafna drabi l-individwi żammew ukoll 'bonds'. L-intermedjarji finanzjarji l-ikien ikollhom regolarment "jedukaw" lill-klijenti rigward l-ishma u bonds waqt li kienu joffruhom lhom bħala investiment. Daż-żminijiet, l-individwi jżommu direttament madwar 13% biss tal-ishma reġistrati Ewropej. Min-naħa l-oħra ż-żamma tal-fondi illum żdiedet minn 5% għal 25% tal-ishma Ewropej. Daż-żminijiet, in-nies jiġu aktar mgħarrfa fuq prodotti ta' pakkett kompleks t'investiment milli fuq ishmal u bonds.

Bil-ħolqien ta' prodotti "ppakkjati", li bdew bil-fondi ta' investiment fis-snin 70 u 80 tas-seklu għoxrin, il-mira tal-intermedjarji ta' investiment lejn l-investitur iż-żgħir (retail) tabilħaqq inbidel radikalment: ma baqgħux jiffukaw dwar li jinfurmaw u jispjegaw fuq l-ishma u bonds, għaliex huma mehdija jinfurmaw u jispjegaw rigward il-prodotti ppakkjati (fondi, assicurazzjoni tal-ħajja, prodotti bankarji, eċċ.) li qegħdin joffru illum.

Ikun tabilħaqq interessanti li jitkejjel il-livell tal-litteriżmu taċ-ċittadini Ewropej rigward is-swieq kapitali (ishma u bonds) fid-deċennji riċenti: aħna nilagħbu l-flus li pjuttost naqas.

Mizuri bħal dawn jistgħu jibdeu permezz tal-mexxejja tagħna. Pereżempju, kważi ħadd mill-Ministri preżenti tal-Gvern Franciż ma jiddikjara li jżomm xi tip ta' ishma. Wieħed imbagħad jistaqsi kemm dawn jafu, u kemm jifhmu fuq il-finanzjament tal-ekonomija fuq żmien twil. Eżempju ieħor li laqatni dwar l-illitteriżmu finanzjarju tal-mexxejja tallum hu meta riċentement staqsejt eżekuttiv tal-Kummissjoni Ewropea għaliex fl-Ewropa huma daqstant ftit il-kazijiet ta' abbuż fis-suq li spicċaw fil-kundanna ta' dawk li jabbużaw. Hu wieġeb li .."ħafna drabi l-imħallef ma jifhimx id-differenza bejn ishma u bond".

Dan li fl-istess waqt, il-prodotti u servizzi finanzjarji aktar ma jgħaddi ż-żmien saru aktar kumplessi, u xi kultant kumplessi żżejjed: anke għall-professjonisti finanzjarji biex verament jifhmuhom. Dan deher mill-industrija stess meta wieħed iħares lejn l-għeruq tal-kriżi finanzjarja tal-2008. "*L-istrumenti li għaqqdu flimkien is-self għax-xiri tad-djar u r-riskju tagħhom saru kumplessi żżejjed. Dik il-kumplessità u l-fatt li diversi strumenti ma setgħux jinxtrow jew jinbiegħu b'mod faċli aggravaw l-effetti tal-kriżi*" (Lloyd Blankfein, CEO tal-Goldman Sachs, 2010)

L-irwol tal-industrija finanzjarja

Din il-qasma li dejjem qiegħda titwessa' bejn il-livell tal-litteriżmu tal-individwi u l-kumplessità li dejjem qiegħda tikber tal-offerti tas-servizzi finanzjarji mhix xi ħaġa ġdida. In-nuqqas dejjem jikber fit-telf ta' fiduċja tal-investituri individwali fis-swieq finanzjarji ingenerali, inklużi l-fondi ta' investiment, jidher f-dejjem jikber. *Il-prodotti ta' investiment ikklassifikaw fit-30 post u fl-aħħar (l-agħar) kategorija tas-servizzi għall-konsum għal tliet snin konsekuttivi fl-EU Consumer Markets Scorecard - December 2012*

Huwa allura fl-interess fuq żmien medju u fuq żmien twil tal-industrija finanzjarja - u b'mod partikolari anke tal-intermedjarji nfushom - sabiex jinstabu modi kif jitregġu' lura dawn ix-xejriet ta' ħsara, u tmur lura għall-affarijiet bażiċi tas-Swieq Kapitali mal-klijenti tagħha.. Maniġers tal-assi jistgħu jimpenjaw ruħhom ma' konsulenti u aġenti finanzjarji sabiex jispjegaw lill-klijenti fiex jikkonsisti investiment tipiku u għaliex huwa importanti ħafna għall-ekonomija u l-impjiegi. *In-nies hemm bżonn jifhmu fiex qegħdin jinvestu. "Qatt tinvesti f'settur kummerċjali li int ma tistax tifhem"* (Warren Buffett).

Probabbilment, l-aħjar servizz għal edukazzjoni finanzjarja li l-industrija ta' investiment tista' toffri hu li toffri firxa limitata ta' prodotti sempliċi, b'għanijiet ta' investiment ċari daqs il-kristall, speċjalment fil-qasam fuq żmien twil u bħal pensjonijiet.